

## سُورَةُ یَس ۳۶

### بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام یگانه خدای جهان که بخشایش و مهر او بی‌کران

یس

﴿۱﴾

بود رمزی مخصوص، بر یا و سین نبی را اشارت نمود حق چنین

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

﴿۲﴾

به قرآن باحکمتِ کردگار قسم یاد کردست پروردگار

إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

﴿۳﴾

که باشی تو مُرسل به حق رهنما ره راست باشد رهت، حقّ ما

عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

﴿۴﴾

به سوی سرایِ که آیین ماست صراطی درست، کاو نه راه خطاست

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ

نزولی ز آیات بشد مر تو را ز ذاتِ عزیز و رحیم از خدا  
لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ

بسی پند و اندرز به اقوام پیش بداده خداوند به آیین و کیش  
بیانی به اندرز گشا، بی‌عدد اگر چه گروهی بوند بی‌خرد  
لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

بوند این گروه بر عذاب مستحق چو ایمان نیاورده هرگز به حق  
إِنَّا جَعَلْنَا فِيٰ أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَىٰ الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُونَ

غلی را به کفار ز زنجیرِ جهل نهادیم به گردن، بر آن غیرِ اهل  
اگر چه سرِ خویش را برکشند ولی پرده‌ی کفر بر چشم نهند  
وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

کنیم سد بر آنها همی راه خیر ز پیش و ز پس، در طریق و به سیر  
نهیم پرده‌ای را به چشمانشان که نتوان ببینند حق را عیان  
وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

تذکر دهی یا نگویی تو پند تفاوت ندارد بر ایشان به چند  
 که کور و کردند از جهالت یقین به حق در ستیزند این غافلین  
 إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ قَبَشِرُهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ

﴿۱۱﴾

به آنان که ایمان بیارند ز جان روا باشدت گر گشایی بیان  
 هم آنان که از خوف و شوقِ اله به خلوت و جلوت ندارند گناه  
 بسی مزده بادا! بر این بندگان که دارند نصیبی و اجری گران  
 إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَرَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ

﴿۱۲﴾

عطا می‌نماییم دگر باره جان همه مردگان را به حکمت عیان  
 چو مکتوب نمودیم اعمالشان عملکرد هر کس به دستانشان  
 نوشتست افعال خود بالیقین به لوحی به نزدِ امامِ مبین  
 وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ

﴿۱۳﴾

مَثَل زن، تو پیغمبرِ باکمال! از آن مردمِ قریه و بدسگال  
 که آمد نبی و رسولان به چند که شاید هدایت بگردند ز پند  
 إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ

﴿۱۴﴾

ز راه نبوت دو تن آمدند رسولان پاک و ز حق دم زدند  
 به انکار و تکذیب، آن مردمان نمودند لجاجت همی بی‌امان

عزیمت نمود سؤمین بر مدد رسولان بگفتند بس بی‌عدد  
 که ما جمله حقیم و هم رهنما ره ما بود آن ره اهدنا  
 قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ

﴿۱۵﴾

به پاسخ بگفتند نابخردان شما هم چو مایید از مردمان  
 نباشید مبعوث و هم نی رسول نکردند سخن‌های حق را قبول  
 بگفتند دروغ است پیغامتان همه کذب محض است گفتارتان  
 قَالُوا رَبَّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ

﴿۱۶﴾

رسولان بگفتند ز صدق، آشکار گواه است بر حکم ما کردگار  
 وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

﴿۱۷﴾

نداریم تکلیفی در روزگار جز ابلاغ امر خداوندگار  
 قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ<sup>ط</sup> لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ

﴿۱۸﴾

به پاسخ بگفتند آن کافران ز پند و نصیحت ببندید زبان  
 که شومید و بدطالع و نابکار شما را نماییم ما تار و مار  
 شوید سنگسار گر نشوید دست که فرجامتان این‌چنین گونه است  
 نباشیم دگر ما صبور و حلیم نماییم شما را عذابی الیم  
 قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ<sup>ج</sup> أَئِنْ ذُكِّرْتُمْ<sup>ج</sup> بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ

به پاسخ رسولان گشودند بیان      که این طالعِ نحس از خود بدان  
چو وقتی تذکر دهند بهرتان      نباشید پذیرای حق هیچ زمان  
بس اسراف‌کارید و هم مُفرطید      تجاوز زِ حق کرده و غافلید

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ

چو بودند مشغولِ بحث و جدال      به احوالِ بد زان همه قیل و قال  
یکی پیکِ رحمتِ همی سررسید      سخن‌های شیوا از او شد پدید  
بگفتا که ای مردمان! در سُبُل      اطاعتِ بیارید از این رسل

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ

که آنها نخواهند مزدی زِ ما      به راه حقیقت بُوند رهنما  
کنید پیروی گر زِ پیغمبران      هدایتِ بیابید اندر جهان

وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

چرا بندگی من نیارم به حق؟      که خلقت نمود او مرا در سَبَق  
لزوم پرستش بود بس مُبین      چو رجعت به ذاتش بود بالیقین

أَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ

گزینم من آیا خدایی دگر؟ به جای خداوندِ بخشنده‌ی دادگر؟  
 چه حاصل بگردد مرا این میان ز حق گر رسد رنج و درد و زیان  
 شفاعت چه حاصل ز غیر خدا کجا می‌شود رنج از من جدا  
 خدایانِ ناحق نباشند نصیر غضب گر رسد از خدایِ قدیر

إِنِّي إِذَا لَفِيَ ضَلَالٍ مُّبِينٍ

﴿۲۴﴾

که باشم زیانکار من بالیقین بود این سخن آشکار و مُبین  
 إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ

﴿۲۵﴾

پس این بشنوید، ای رسولانِ من که مؤمن بگشتم بر آن ذوالمنن  
 قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ ط قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ

﴿۲۶﴾

پس آنکه بر او می‌رسد این ندا که ای پاک مرد! به جنت درآ  
 بگوید که ای کاش! قومم همی از این موهبت داشته بود آگهی  
 بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ

﴿۲۷﴾

و بر بخششی که خدایم ز جود ز اکرام مقامی نصیبم نمود  
 وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ

﴿۲۸﴾

بر آن قوم نکردیم نازل همی      که آید فرو از سما لشکری  
 جنودِ الهی که در آسمان      نیایند با جبر و زور در مکان  
 چنین ما نکردیم عمل خود ز پیش      نخواهیم نمود حالِ مردم پریش  
 إِنَّ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ

﴿۲۹﴾

نباشد عقوبت به جز صیحه‌ای      به واحد عذابی به یک لحظه‌ای  
 همگی ز ترس و ز این‌گونه باک      فنا گشته و جمله گردند هلاک  
 يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

﴿۳۰﴾

بود حسرتی سهمِ آن بندگان      لجاجت چو کردند آن غافلان  
 تمسخر نمودند رسولِ خدا      بر آنان که بودند به حق رهنما  
 أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ

﴿۳۱﴾

ندیدند ایشان چرا بالعیان      ز اقوام پیش ماجرا آن چنان  
 که هالک بگشتند قوم پریش      نمانده اثر نی ز شهر و ز کیش  
 نشد مهلت رجعتی چون دگر      ز قوم و دیارش نمانده اثر  
 وَإِنْ كُلٌّ لَّمَّا جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ

﴿۳۲﴾

نباشد ز مردم کسی در جهان      مگر جمع گردند همه پیشمان  
 وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيِّتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ

بُودَ خَاکِ مُرده هَمی یک نِشان      چو باران دَهد زِندگی آن چنان  
 زِ یک دانه رِویانَد از حِکمتش      که روزی خورند خَلق از رِحمتش  
 وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّنْ تَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ

و در آن قِرار دادِه‌ایم جَنّاتان      زِ خرما و انگور و از نِعمتان  
 روان است آبِ زلال از زمین      بجوشد زِ چشمه زِ فَضْلِ مُبین  
 لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ

خورند خَلقِ عالم، کُندند نوش جان      زِ انعام حَق و زِ این و زِ آن  
 که از کشت خِویش حاصِلان بَرکنند      طِعام و غذا بَهر قُوت خورند  
 نِشاید مَگر شُکر احسان کُندند؟      سِپاسی نِمایند و سِر خِمْ کُندند  
 سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ

چِه پاک و مُنرّه بُود کُردگار      بِه هِر چِیز جِفتی بَدادِه قِرار  
 اِگر کِه بَشَر یا کِه حِیوان، نِبات      بُود لَازمِش جِفت اِندر حِیات  
 بُود خَلق بَسیار هِم از خِدا      کِه آگِه نِباشید زِ آنِها شِما  
 وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ



به برهانِ دیگر به حق آیتست سیاهیّ شب کان چنان ظلمتست  
 که پرده به روز چون که اندازد او بگیرد سیاهی همی زیر و رو  
 وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

﴿۳۸﴾

به دُوری که خورشید باشد به دار بچرخد به طوفی و دارد مدار  
 بود آیتی روشن و آشکار که قدرت‌نمایی کند کردگار  
 وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ

﴿۳۹﴾

قمر را نشانِ دگر آمده به هر منزلی وقت خود سر زده  
 مثالش چو شاخی ز نخل در گذر که بار دگر بازگردد ز در  
 لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ۚ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

﴿۴۰﴾

در این گردشِ نظمِ عالم مدار به دور و تسلسل جهان برقرار  
 که نزدیک نگردد خورشید به ماه بود نظم خاصی به سیر و به راه  
 ز حکمت نشان داده است آیتی نگیرد همی شب ز روز سبقتی  
 مداری مُعینِ شناور به طُور به دریای هستی قمرها به غُور  
 وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِكِ الْمَشْحُونِ

﴿۴۱﴾

ز برهانِ دیگر، درسی است عظیم نشانی ز الطاف ایزد، کریم  
 به کشتیّ پر بار نشانیم بشر حفاظت کنیم ما ز امواج شر  
 وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ

بکردیم پدید بهرشان در جهان همانند کشتی، به خشکی مکان  
 که سیر و سفرها کند هر کسی ز مَرکب کنند استفاده بسی  
 وَإِنْ تَشَاءُ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ

ولی بر عذاب گر اراده کنیم همه غرق گردند به حکم علیم  
 چو تقدیرشان هست گردند ممات نیابند راهی به سوی نجات  
 إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ

فقط رحمتِ ما بود در جهان که بخشد رهایی بدین مردمان  
 که دامِ بلا را کُند دفعِ شر دهد زندگی تا اجل بر بشر  
 وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

و چون گفته آید بر این مردمان که پرهیز باید نمایید عیان  
 ز آنچه که در پیشِ رو باشد آن و آنچه که هست پشتِ سرهایتان  
 مگر که ز الطافِ پروردگار شوید شاملِ رحمتش آشکار  
 وَمَا تَأْتِيهِمْ مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ

ولی جاهلانی که بس غافلند ز آیاتِ ما برنگیرند پند

جز آنکه زِ بغض و دگر از عناد      زنند دست رد و دهند خود به باد  
وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْطَعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ  
أَطْعَمَهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

﴿۴۷﴾

چو گویند به ایشان همی آشکار      که انفاق کنید بر فقیر و ندار  
زِ رزقی که مقسوم کرد مستعان      به پاسخ بگویند همی جاهلان  
که ایزد چو می‌خواست می‌دادشان      همان گونه، که داد بر ما چنان  
چه لازم که از دست ما برخوردار      زِ راه بخیلی چراها نهند  
بگویند به پندگو، که خود غافل      به ظلمت تو گمراهی و جاهلی  
وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

﴿۴۸﴾

تمسخر کنند کافران این‌چنین      که پاسخ بگویند به ما مؤمنین!  
که کی خواهد آید وعد و وعید؟      قیامت، بهشت یا که دوزخ که دید؟  
اگر راست گویند پاسخ دهید      که اثبات آن را شما عاجزید  
مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ

﴿۴۹﴾

به قومی که منکر بوند جملگی      بیاید کشند انتظار بی‌شکی  
بیاید اجل صیحه‌آسا زِ در      برد کافران را، زِ دنیا به در  
به حالی که در دشمنی جملگی      بازند به یاوه همی زندگی  
فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ

﴿۵۰﴾

در آن لحظه‌ی مرگ، جان می‌دهند و قادر نباشند وصیت کنند  
 نه امکان که بر اهل و بر بستگان کنند بازگشتی دگر مردگان  
 وَنَفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ

﴿۵۱﴾

از آن نفخ صور چون که آید ندا روند مردگان جمله سوی خدا  
 بیایند به هستی دگر از عدم برون پا گذارند ز قبرها قدم  
 قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا ۚ هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ

﴿۵۲﴾

ز حسرت بگویند وقتِ نشور چه کس زنده بنمودمان از قبور؟  
 بگویند که حق بود روز جزا چو هر کس ز فعلش ببیند سزا  
 که آن وعده‌ی ذاتِ پروردگار رسولان بحق گفته‌اند بی‌شمار  
 إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ

﴿۵۳﴾

به یک صیحه و لحظه گردند جمع چو از صور، نفخه بیاید به سمع  
 به محشر، خلائق به روز جزا شوند حاضر اندر حضور خدا  
 فَأَلْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

﴿۵۴﴾

نبیند کسی ظلم در یومِ دین عملکردِ هر کس همو را معین  
 جزای عمل، حاصل آید پدید نه بیش و نه کم، کس نخواهد بدید  
 إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهِونَ

در آن روز، بهشتی چو گردد کسی      به شادی و وجد، واصل آید بسی  
 هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَكِنُونَ

به همراهشان همسرانی وجیه      به وجهی که هرگز ندارد شبیه  
 زنند تکیه بر سایه‌ای از درخت      که اصحاب جنت بوند نیک‌بخت  
 لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ

ز هر گونه میوه مهیا بود      هر آنچه بخواهند پیدا بود  
 سَلَامٌ قَوْلًا مِّن رَّبِّ رَحِيمٍ

سلام و تحیت ز رب رحیم      رسد سوی ایشان ز فضل عمیم  
 وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ

خطابی رسد هم به بدکارگان      جدا خود شوید از صف نیکوان  
 أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ

رسد بر بنی آدم اینجا ندا ز ذات احد آن یگانه خدا  
 مگر ما نبستیم پیمان سخت؟ شاید اطاعت ز شیطان پست  
 که دائم کمین است آن نابکار بود دشمنیش همی آشکار  
 وَأَنْ اَعْبُدُونِي ۚ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

﴿۶۱﴾

پرستش نمایید من را درست ره راست باشد همین از نخست  
 وَلَقَدْ اَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا ۖ اَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ

﴿۶۲﴾

ضلالت بداد او به جمعی کثیر همین ذات ابلیس و دیو شریر  
 هنوز هم نیایید به هوش کافران؟ تفکر نورزید چرا این زمان؟  
 هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

﴿۶۳﴾

بود این همان دوزخ آتشین که وعده بشد بر شما یوم دین  
 اِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

﴿۶۴﴾

چشید سوزش این جهنم سرا که مر کافران را بود این سزا  
 الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ اَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا اَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

﴿۶۵﴾

در این روز بگردند خموش غافلان    زبان‌هایشان عاجز از هر بیان  
ولی دست‌هایشان گواهی دهد    شهادت دهد نزد ذات احد  
گواهی رسد هم ز پاهایشان    حکایت کند از خطاهایشان  
وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ

﴿۶۶﴾

چنانچه اراده کنیم در جهان    ز دیدن شوند کور این کافران  
چو نبود بصیرت به راه اله    محال است سبقت گرفتن به راه  
وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مَوْضِعًا وَلَا يَرْجِعُونَ

﴿۶۷﴾

چو خواهیم همه مسخ نمایمشان    به هر جا که باشند و در هر مکان  
ندارند راهی به بازگشت از آن    که این هست فرجام ناباوران  
وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ

﴿۶۸﴾

چو عمر درازی کنیم ما عطا    به هر کس که خواهیم، نباشد خطا  
ولیکن به تحلیل رود قوتش    که رمزی بود اندر این حکمتش  
تعقل چرا اندر آن کم کنید؟    کمالست که نقصان بگردد پدید  
وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ

﴿۶۹﴾

نبی را ندادیم ما علم شعر    و یا این که گوید کلامی ز سحر  
که والا بود آن مقام منیع    فراتر بود او ز درک رفیع

نمود ذکرِ خالق بسی آشکار کلامش رسیدست از کردگار  
فرود آمد آیات، سوی زمین که قرآن بود این کتابِ مبین

لَيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقُّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ

﴿۷۰﴾

بر آنان که هستند زنده ز جان همی پند و اندرز بداده عیان  
حساب و کتابیست با کافران که حتمی و لازم رسد وقتِ آن

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ

﴿۷۱﴾

مگر کافران کور هستند ز دید؟ که قدرت‌نماییّ ما هست پدید  
همی آفریدیم حیوان بسی برد استفاده ز آن هر کسی  
شوند چارپایان مطیع بشر تملک شوندی همه سربه‌سر

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ

﴿۷۲﴾

نمودیم رام چارپا و ذلیل که گردد تملک بر انسان دلیل  
سواری بگیرند از مرکبان تناول کنند هم ز آن مردمان

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبٌ ۖ أَفَلَا يَشْكُرُونَ

﴿۷۳﴾

منافع ز حیوان بود بی‌حدود خوردند و بنوشند ز لطفِ ودود  
نشاید مگر شکر احسان کنند؟ همی مردمان چون که نعمت خورند

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ



ولی کافران، خود زِ جهل و حسد گرفتند خدایی به غیر از احد  
به راهی خطا رفته‌اند جاهلان که تا نصرتی جویند از باطلان  
لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُّحَضَّرُونَ

خدایان باطل که خود عاجزند ندارند توان، فارغ از نصرتند  
ولی مشرکان نزد معبودشان سپاهی به خدمت شده، حاضران  
فَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ

رسولِ خدا! غم مخور این‌چنین زِ صحبت و اعمالِ این مشرکین  
که ما آگهیم از همه مردمان زِ پنهان و پیدای کردارشان  
أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُّطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ

نبینند چرا آشکار و عیان که از نطفه‌ای خلق کردیمشان  
به جای سپاسی که شکر می‌کنند شوند دشمن و روی برمی‌نهند  
وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ ۖ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ

مثالی بیاورد یک از کافران زِ یاد برده بود خلقتش در جهان  
بگفتا چه کسی می‌دهد باز جان؟ چو پوسیده گشته چنین استخوان  
قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ

بگو، ای رسول! خالقِ لم یزل بدادش حیات، خود زِ روزِ ازل  
و او هست دانا به خلقِ جدید که هستی زِ او آمده در پدید  
الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِّنْهُ تُوقَدُونَ

درختی که سبز است و تر این چنین زِ حکمت نماید و را آتشین  
که تا منفعت برده خلقِ جهان کنند استفاده بسی مردمان  
أُولَئِكَ الَّذِينَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ

نباشد مگر قادر اینجا خدا چو خلقت نموده زمین و سما  
که زنده بسازد شما را دگر همان خالقِ عالمِ دادگر  
یقیناً چنین است و او قادرست به هر چیز دانا و او عالمست  
إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

بود نافذ امرش همی در جهان که چیزی به خلقت بگردد عیان  
به شیئی چو گوید به هستی درآ بیاید به هستی زِ امرِ خدا  
فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

چو پاک و منزّه یقین ذات اوست همه ملک هستی به دست هموست

همین دست قدرت کند آشکار به کلّ خلاق به هر روزگار  
که بازگشتِ بر او بود حکمتی به سویش خلاق کنند رجعتی